

Sygn. akt V ACa 17/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 maja 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku – Wydział V Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Maryla Domel-Jasińska (spr.)
Sędziowie:	SA Maria Sokołowska SA Roman Kowalkowski
Protokolant:	sekretarz sądowy Joanna Makarewicz

po rozpoznaniu w dniu 14 maja 2015 r. w Gdańsku na rozprawie

sprawy z powództwa K. W.

przeciwko T. W. i A. W.

o ustalenie

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w B.

z dnia 3 września 2014 r., sygn. akt I C 59/14

I. oddala apelację;

II. zasądza od powódki na rzecz każdego z pozwanych kwotę po 2.700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Na oryginale właściwe podpisy.

V ACa 17/15

UZASADNIENIE

Powódka K. W. w pozwie skierowanym przeciwko pozwany T. W. i A. W. domagała się ustalenia nieważności umowy zawartej przez pozwanych w dniu 6 lutego 2013 r. na rozprawie przed Sądem Rejonowym w B. w sprawie o sygn. akt (...) oraz zwrotu kosztów procesu.

Powódka wywodziła, że zawarta przez pozwanych umowa, zobowiązująca pozwanego T. W. do zaspokajania potrzeb rodziny przez uiszczanie do rąk pozwanej A. W. kwoty 6950 zł miesięcznie, umożliwi w przyszłości zaspokojenie przez

T. W. jej roszczenia alimentacyjnego w kwocie 4500 zł miesięcznie, wynikającego z ugody sądowej zawartej w dniu 17 maja 2013 r. Pozwani wnieśli o oddalenie powództwa wskazując na brak po stronie powódki interesu prawnego w żądaniu ustalenia określonego w pozwie, gdyż realizacja zaskarżonej ugody nie godzi w interes powódki, która regularnie uzyskuje alimenty ustalone w ugodzie sądowej z dnia 17 maja 2013 r.

Wyrokiem z dnia 3 września 2014 r. Sąd Okręgowy w B. oddalił powództwo i zasądził od powódki na rzecz każdego z pozwanych kwotę po 3617 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, czyniąc następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne.

W 2012 r. powódka K. W. wniosła przeciwko swojemu ojcu T. W. pozew o zasądzenie alimentów, gdyż T. W. zaprzestał utrzymywania i finansowania córki, która była wówczas (...) we W., zaś opłata jeden semestr studiów wynosiła 16 000 zł rocznie, a czynsz najmu mieszkania i opłaty 1700 zł miesięcznie. Postanowieniem z dnia 24 października 2012 r. Sąd Rejonowy w B. udzielił zabezpieczenia na czas trwania postępowania zobowiązując T. W. dołożenia renty alimentacyjnej na rzecz córki K. W. w kwocie 4500 zł miesięcznie. Postanowienie to uprawomocniło się dnia 31 października 2012 r. W dniu 17 maja 2013 r., w toku sprawy o zasądzenie alimentów na rzecz powódki, K. W. i T. W. zawarli ugodę, na mocy której pozwany zobowiązał się płacić na rzecz córki alimenty w kwocie 4500 zł miesięcznie.

W toku sprawy o alimenty na rzecz K. W. pozwany T. W. zawarł związek małżeński z pozwaną A. W.. Z uwagi na uchylanie się przez pozwanego T. W. odłożenia środków na zaspokojenie potrzeb rodziny pozwana A. W. wniosła przeciwko niemu pozew o przyczynianie się do zaspokajania potrzeb rodziny.

Pozwany zarabiał wówczas ok 12 000 zł miesięcznie, a jego żona ok 5000 zł miesięcznie.

W dniu 6 lutego 2013 r. A. W. i T. W. zawarli ugodę, na mocy której pozwany T. W. zobowiązał się do uiszczania na rzecz A. W. kwoty 6960 zł miesięcznie. Pozwany dobrowolnie uiszcza na rzecz pozwanej należność wynikającą z tej ugody, a także na rzecz powódki K. W. świadczenie alimentacyjne w kwocie 4500 zł miesięcznie. Powódka nigdy nie egzekwowała należności w drodze postępowania egzekucyjnego. Nadto pozwany nie posiada zadłużenia względem powódki.

Sąd Okręgowy uznał, że powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie, gdyż w przypadku powództwa o ustalenie, opartego na art. 189 kpc, wymagane jest wykazanie posiadania interesu prawnego w żądaniu określonego ustalenia, a powódka takiego interesu nie wykazała. Interes prawny w rozumieniu art. 189 kpc należy rozpatrywać jako obiektywną, a nie tylko hipotetyczną potrzebę prawną uzyskania wyroku o odpowiedniej treści, występującą wówczas, gdy powstała sytuacja rzeczywistego naruszenia albo zagrożenia naruszenia określonej sfery prawnej. Z kolei brak interesu prawnego, jako przesłanki powództwa zachodzi wówczas, gdy strona nie ma jakiegokolwiek potrzeby ustalania stosunku prawnego lub prawa, gdyż jego sfera prawna nie została ani naruszona, ani zagrożona.

W niniejszej sprawie nie zachodziła po stronie powódki sytuacja niepewności co do prawa lub stosunku prawnego, jak również brak było podstaw do przyjęcia, aby zachodziła obiektywna potrzeba uzyskania rozstrzygnięcia zgodnego z żądaniem pozwu. Przede wszystkim pozwany nigdy nie negował swojego obowiązku uiszczania na rzecz powódki renty alimentacyjnej w kwocie 4500 zł miesięcznie, obowiązek ten pozwany realizuje dobrowolnie, co wykazał historią swojego rachunku bankowego. Sporne między stronami było jedynie to, czy obecnie, wobec faktu, że w dniu 15 lipca 2014 r. powódka (...)i uzyskała tytuł (...) pozwany jest nadal zobowiązany dołożenia alimentów na jej rzecz.

Powódka wywodziła, że aby móc wykonywać wyuczony zawód zobowiązana jest jeszcze do odbycia stażu. Ta kwestia dotyczyła jednak przyszości i związana była z samym zakresem obowiązku alimentacji, a nie ze sporną ugodą. Powódka nie była zmuszona do prowadzenia egzekucji świadczeń alimentacyjnych, gdyż pozwany dobrowolnie uiszczał na jej rzecz alimenty wynikające z ugody z dnia 17 maja 2013 r.

W związku z powyższym Sąd Okręgowy uznał, że nie doszło do jakiegokolwiek naruszenia sfery praw powódki, jak również nie powstała sytuacja zagrożenia jej dalszej alimentacji.

Nadto Sąd I instancji zwrócił uwagę, że sam fakt zawarcia ugody między pozwanymi nie spowodował uchylania się przez pozwanego od obowiązku uiszczania alimentów na rzecz powódki, gdyż mimo zawarcia w dniu 6 lutego 2013 r. zaskarżonej ugody przez pozwaną, powódka do zamknięcia rozprawy w niniejszej sprawie otrzymywała regularnie należne jej alimenty. Trudno było zatem uznać, aby interes powódki został w jakikolwiek sposób realnie zagrożony.

Dodatkowo Sąd Okręgowy wskazał, że w przypadku uchylania się przez pozwanego od obowiązku łożenia alimentów na rzecz powódki, będą przysługiwały powódce instrumenty prawne w postaci skierowania wniosku o wszczęcie egzekucji komorniczej w celu uzyskania należnych świadczeń. Egzekucja nie okaże się bezskuteczna, gdyż pozwany uzyskuje wynagrodzenie za pracę i posiada zgromadzone oszczędności.

W związku z powyższym Sąd I instancji oddalił powództwo, w oparciu o art. 189 kpc a contrario i orzekł o kosztach procesu na podstawie art. 98 § 1 kpc.

Powódka złożyła apelację od powyższego wyroku, skierowaną przeciwko całości rozstrzygnięcia, zarzucając:

1. obrazę przepisów prawa materialnego, mającą wpływ na treść wyroku, polegającą na naruszeniu art. 189 kpc, poprzez jego błędną wykładnię;
2. niewyjaśnienie wszystkich okoliczności faktycznych, istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, tj zbadanie czy przedmiotowa ugoda jest nieważna, gdyż miała na celu obejście ustawy i czy jest niezgodna z zasadami współzycia społecznego.
3. naruszenie prawa procesowego – art. 227 kpc przez oddalenie wniosku dowodowego o dopuszczenie dowodu znajdującego się w aktach sprawy o sygn. akt (...), mającego istotne znaczenie dla oceny, czy powódka posiada interes prawny w wytoczeniu niniejszego powództwa;
4. naruszenie prawa procesowego – art. 328 §2 przez pominięcie w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku ustosunkowania się do wniosku powódki o nieobciążanie jej kosztami zastępstwa procesowego strony przeciwnej w razie oddalenia powództwa, na podstawie art. 102 kpc.

Wskazując na powyższe zarzuty apelująca domagała się uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania, ewentualnie zmiany tego wyroku w kierunku uwzględnienia powództwa i zasądzenia od pozwanych na jej rzecz zwrotu kosztów procesu za obie instancje.

Pozwani wnieśli o oddalenie apelacji powódki i zasądzenie od niej na ich rzecz zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Przed rozprawą apelacyjną pozwani złożyli ponadto oświadczenie powódki z dnia 12 marca 2015 r., skierowane do pozwanego T. W., w którym powódka oświadczyła, że zrzeka się alimentów płaconych na jej rzecz przez ojca T. W. na podstawie zawartej ugody przed Sądem Rejonowym w B. w dniu 17 maja 2013 r. w związku z ukończeniem nauki i podjęciem pracy zarobkowej

od 1 dnia 1 kwietnia 2015 r.

Pełnomocnik powódki na rozprawie apelacyjnej w dniu 14 maja 2015 r. potwierdził, iż powódka złożyła takie oświadczenie.

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie, gdyż zgłaszane w niej zarzuty nie były trafne. Sąd Okręgowy trafnie uznał, w okolicznościach rozpoznawanej sprawy, że powódka nie wykazała istnienia po swojej stronie interesu prawnego w żądaniu ustalenia nieważności ugody zawartej przez pozwanych.

O prawnym charakterze interesu, czyli o potrzebie wszczęcia oznaczonego postępowania i uzyskania oznaczonej treści orzeczenia decyduje, istniejąca obiektywnie, potrzeba ochrony sfery prawnej strony powodowej. Tak pojmowany interes prawny może wynikać zarówno z bezpośredniego zagrożenia prawa powódki, jak i też może zmierzać do zapobieżenia temu zagrożeniu. Interes prawny występuje także wtedy, gdy istnieje niepewność stanu prawnego lub prawa, gdy określona sytuacja zagraża naruszeniem uprawnień przysługujących powódce bądź też stwarza wątpliwości co do ich istnienia bądź realnej możliwości realizacji. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 marca 2012 r. I CSK 325/11)

W rozpoznawanej sprawie powódka nie wykazała aby zachodziła potrzeba ochrony tej sfery prawnej, czy też aby występowało bezpośrednie i realne zagrożenie prawa powódki na skutek zawarcia przez pozwanych ugody w dniu 6 lutego 2013 r.

Nie doszło do zarzucanego w apelacji niewyjaśnienia wszystkich okoliczności faktycznych, istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, gdyż Sąd Okręgowy prawidłowo ustalił, w oparciu o zgromadzony materiał dowodowy, że pozwany T. W. realizował ugodę zawartą w dniu 17 maja 2013 r. z powódką, regularnie uiszczając na jej rzecz ustalone w tej ugodzie świadczenia alimentacyjne. Zawarta wcześniej, tj. 6 lutego 2013 r. ugoda pomiędzy pozwanymi A. i T. W. nigdy nie stanowiła przeszkody do realizacji świadczeń alimentacyjnych przez pozwanego T. W. na rzecz powódki, gdyż pozwany ani nie popadł w opóźnienie w realizacji tych świadczeń, ani też nie dopuścił do zaległości z tego tytułu.

Okoliczność, iż z materiału dowodowego sprawy (...)miało wynikać, że pozwany T. W. w przeszłości korzystał z konta bankowego swojej matki i przelewał na nie swoje zarobki, pozostawała bez znaczenia dla rozstrzygnięcia rozpoznawanej sprawy, wobec wskazanych wyżej okoliczności niezakłóconego i bieżącego spełniania świadczeń alimentacyjnych na rzecz powódki.

Powództwo z art. 189 kpc musi być celowe, gdyż ma spełniać realną funkcję prawną, zaś powództwo wykreowane przez powódkę takiego charakteru nie miało.

Zarzut naruszenia art. 328 § 2 kpc okazał się niezasadny bowiem Sąd Okręgowy wskazał w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku podstawę prawną rozstrzygnięcia o kosztach procesu, tj. art. 98 § 1 kpc. Pozwala to na uznanie, że Sąd ten nie dopatrył się podstaw do zastosowania art. 102 kpc, przez zasądzenie od powódki na rzecz pozwanych części kosztów procesu, lub nie obciążanie pozwanej kosztami w ogóle. Sąd Apelacyjny ocenę tę podziela. Zważyć bowiem należy, że wytoczenie powództwa jako takiego, a zwłaszcza powództwa o ustalenie, winno zostać poprzedzone analizą prawdopodobieństwa uwzględnienia tego powództwa. Oddalenie powództwa skutkuje bowiem dolegliwością w postaci obowiązku zwrotu kosztów procesu stronie przeciwnej, z czym strona powodowa musi się liczyć. Nie znajdując uzasadnionych podstaw do uwzględnienia zarzutów i wniosków skarżącej należało apelację oddalić, w oparciu o art. 385 kpc i orzec o kosztach postępowania apelacyjnego na podstawie art. 98 kpc.

Na marginesie jedynie należało zauważyć, że popieranie powództwa i apelacji

w niezmiennym stanie faktycznym, tj. przy potwierdzeniu realizacji przez pozwanego świadczeń alimentacyjnych na rzecz powódki przez cały okres obowiązywania ugody z dnia 17 maja 2013 r., jak również po złożeniu przez powódkę oświadczenia z dnia 12 marca 2015 r. (k.253), nie znajdowało żadnego uzasadnienia.